

3.36 Корпоративна социјална одговорност

Прилог бр.3.36		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	КОРПОРАТИВНА СОЦИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ			
2.	Код	БАС-11КСО			
3.	Студиска програма	Менаџмент на квалитет			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Бизнис академија Смилевски – БАС, Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	3	Семестар	6
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	7 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Виш. пред. М-р Билјана Галовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма (Компетенции): • Запознавање и способност на студентите да ги дефинираат основните поими и концепти на корпоративна социјална одговорност (КСО) • Имплементација на корпоративната социјална одговорност во стратегиите на компаниите • Разбирање на значењето на КСО во контекст на модерното деловно опкружување • Унапредување на способноста на студентите за критичко размислување и споредба на глобалните и локалните аспекти на КСО • Проучување на различни модели и стратегии на КСО и совладување за нивно користење во корпоративниот свет • Способност за идентификување и анализа на клучните фактори кои го обликуваат КСО • Примена на основните принципи на КСО во конкретни ситуации • Запознавање на важните аспекти на економската, правна, етичка одговорност и филантропија • Запознавање со улогата на индивидуалната и корпоративната филантропија како фактор за градење на имиџот на компанијата • Унапредување на способноста на студентите за дизајнирање на филантропски програми и иницијативи на ниво на корпорација • Подобрување на способноста кај студентите за анализа на врската помеѓу КСО и конкурентната предност			

		- Развивање на вештини за анализа и проценување на ефектите на КСО како и подготовка на извештаи за КСО и влијанието на компанијата - Унапредување на способноста за адаптација на КСО на промените во глобален контекст - Способност за имплементација на примери за осознавање, подигнување и одржување на социјалната одговорност во рамките на компаниите Резултати од учењето: По успешното завршување на предметот, студентите ќе бидат способни да: - Студентите ќе можат да ја дефинираат и објаснат корпоративната социјална одговорност (КСО), како и нејзиното значење во современото деловно опкружување. - Студентите ќе ги разберат факторите кои влијаат на развојот на КСО, вклучувајќи економски, социјални, еколошки и правни аспекти. - Студентите ќе знаат како да ги применат основните принципи на социјалната одговорност во корпоративните стратегии и активности. - Студентите ќе развијат вештини за оценка на ефектите на КСО и за проценка на еколошките и социјалните импакти на активностите. - Студентите ќе бидат во можност да користат методологии и показатели за мерење на успехот на КСО, како и да создадат транспарентни извештаи. - Студентите ќе можат да ја проценат поврзаноста на КСО со конкурентската предност и долгорочната стабилност на компаниите. - Студентите ќе ја разберат важноста на етичката одговорност и транспарентноста за создавање на доверба кај потрошувачите и заедницата. - Студентите ќе ги анализираат трендовите и предизвиците во КСО, како што се глобализацијата, технологијата и одржливиот развој, и ќе знаат како да ги интегрираат во стратегиите на компанијата.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	ПОГЛАВЈЕ 1: ПОИМ КОРПОРАТИВНА СОЦИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ 1.1 Дефиниција на корпоративна социјална одговорност (КСО) 1.2 Историски развој на КСО 1.3 Корпоративна социјална одговорност во Р.С.Македонија 1.4 Основни компоненти на корпоративната социјална одговорност Резултати од учење: Студентите ќе бидат во можност да ја дефинираат корпоративната социјална одговорност (КСО) и да ја идентификуваат нејзиното значење во контекст на современото деловно опкружување. Ќе ја разберат историјата на КСО и ќе можат да ја анализираат развојот на овој концепт низ различни историски периоди. Студентите ќе ја имаат способноста да ја анализираат и да ја идентификуваат карактеристиките на КСО во Република Северна Македонија и во глобален контекст. Студентите ќе разберат основните компоненти на КСО, како што се економската, еколошката и социјалната одговорност, и ќе ги поврзат со корпоративните стратегии. Студентите ќе бидат

	способни да го оценат влијанието на КСО активностите врз компаниите и нивниот долгорочен успех, како и да препознаат важноста на оваа практика во унапредувањето на имиџот и конкурентноста на организациите. ПОГЛАВЈЕ 2: ФАКТОРИ ЗА РАЗВОЈ НА КОРПОРАТИВНА СОЦИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ 2.1 Економски фактори за развој на КСО 2.2 Социјални фактори 2.3 Еколошки фактори 2.4 Правни и регулаторни фактори 2.5 Технолошки фактори 2.6 Корпоративна култура и лидерство Резултати од учење: Студентите ќе можат да ги идентификуваат и објаснат економските фактори што влијаат на развојот на корпоративната социјална одговорност (КСО), како што се пазарната конкурентност, економската стабилност и очекувањата на инвеститорите. Студентите ќе ги разберат социјалните фактори кои влијаат на КСО, како што се потребите и очекувањата на потрошувачите, работниците и заедницата, како и важноста на социјалната одговорност за одржување на репутацијата на компанијата. Студентите ќе научат како еколошките фактори, како што се климатските промени, одржливото користење на природни ресурси и еколошките иновации, влијаат на стратегиите за корпоративна социјална одговорност. Студентите ќе можат да ги идентификуваат правните и регулаторни барања кои ги обликуваат корпоративните политики за социјална одговорност, вклучувајќи закони, стандардите за одржливост и етичките норми. Студентите ќе разберат како технолошките иновации и дигитализацијата влијаат на КСО, како што се подобрувањето на процесите за одржливост, ефикасноста и транспарентноста. Разбираат важноста на корпоративната култура и лидерството: Студентите ќе ги анализираат влијанијата на корпоративната култура и лидерството на развојот на КСО и ќе научат како силното етичко лидерство и развивањето на позитивна организациска култура влијаат на имплементацијата на одговорни бизнис практики. ПОГЛАВЈЕ 3: ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА СОЦИЈАЛНАТА ОДГОВОРНОСТ ВО КОМПАНИИТЕ 3.1 Одговорност кон заедницата 3.2 Етика во бизнисот и корупција 3.3 Одговорност кон вработените 3.4 Почитување на човековите права 3.5 Иновации и социјален напредок Резултати од учење: Студентите ќе ја разберат улогата на компаниите во придонесувањето кон социјалниот и економски развој на локалните заедници. Студентите ќе научат како да идентификуваат етички проблеми и како да спроведат антикорупциски практики во бизнисот. Студентите ќе ги разберат правата на вработените и како компаниите можат да создадат позитивна работна средина која ја почитува правдата и еднаквоста. Студентите ќе се запознаат со важноста на почитувањето на човековите права во деловниот свет и како тоа се интегрира во корпоративната стратегија. Студентите ќе разберат како иновациите во
--	---

	бизнисот можат да создадат позитивни промени во општеството и да придонесат за социјален и еколошки напредок. ПОГЛАВЈЕ 4: КОМПОНЕНТИ НА КОРПОРАТИВНА СОЦИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ (ЕКОНОМСКА, ПРАВНА, ЕТИЧКА ОДГОВОРНОСТ И ФИЛАНТРОПИЈА) 4.1 Економска, правна, етичка одговорност и филантропија 4.2 Индивидуална и корпоративна филантропија Резултати од учење: Разбираат основните компоненти на корпоративната социјална одговорност (КСО) и нивната важност за одржливоста на компаниите. Препознаваат како економската одговорност влијае на долгорочниот успех на организацијата и како компаниите треба да ги исполни своите економски обврски во рамките на одговорните бизнис практики. Ги идентификуваат правните обврски кои компаниите треба да ги исполнуваат во согласност со локалните и меѓународните закони и регулативи, како и важноста на правната одговорност за одржување на правичноста и транспарентноста. Ќе ги разбираат како етичката одговорност влијае на бизнисот, како и важноста на примената на етички стандарди и принципи во донесувањето одлуки, однесувањето на работното место и во општествените односи. Развиваат критички размислување за тоа како интеграцијата на економската, правната, етичката одговорност и филантропијата може да создаде хармоничен баланс помеѓу профитот и општествената добросостојба. Разбираат како овие компоненти на КСО се вклучени во стратегиското планирање и како можат да придонесат за долгорочната конкурентност и одржливост на компанијата. ПОГЛАВЈЕ 5: СТРАТЕГИИ И МОДЕЛИ НА КОРПОРАТИВНА СОЦИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ 5.1 Интегрирање на КСО во корпоративната стратегија 5.2 Модели за корпоративна социјална одговорност: Хард и софт пристапи 5.3. Етички и одржливи бизнис модели 5.4. Мерење и проценка на ефективноста на КСО иницијативите Резултати од учење: Студентите ќе бидат способни да ја интегрираат корпоративната социјална одговорност во стратегијата на компанијата за создавање долгорочна вредност. Студентите ќе ги разберат различните модели на КСО, вклучувајќи хард и софт пристапи, и ќе знаат како да ги применуваат во различни деловни контексти. Студентите ќе развијат вештини за примена на етички и одржливи бизнис модели, фокусирани на социјален и еколошки напредок. Студентите ќе научат како да мерат и проценуваат ефективноста на КСО иницијативите, користејќи одговараачки алатки и индикатори. ПОГЛАВЈЕ 6: КОНКУРЕНТСКА ПРЕДНОСТ И КОРПОРАТИВНА СОЦИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ 6.1 Врска меѓу КСО и конкурентската предност 6.2 КСО како алатка за иновации и создавање нови пазарни можности 6.3 КСО како стратегија за зголемување на репутацијата и брендирање Резултати од учење: Студентите ќе ги разберат концептите на корпоративната социјална одговорност (КСО) и нејзината поврзаност со
--	--

	конкурентската предност на компанијата. Студентите ќе можат да анализираат како КСО иницијативите влијаат на репутацијата и брендирањето на компаниите, како и на нивната конкурентна позиција. Студентите ќе развијат способности за проценка на влијанието на КСО на иновациите и новите пазарни можности за компаниите. Студентите ќе ја разберат долгорочната економска и социјална вредност на КСО и како таа води кон одржлива конкурентска предност. ПОГЛАВЈЕ 7: ТРЕНДОВИ И ПРЕДИЗВИЦИ НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ 7.1 Глобализација и КСО 7.2 Технологија и иновации во КСО 7.3 Одржлив развој и корпоративна социјална одговорност 7.4 Засилен фокус на етика и транспарентност 7.5 Притисок од потрошувачите и заедницата Резултати од учење: Студентите ќе ги разберат влијанијата на глобализацијата врз корпоративната социјална одговорност (КСО) и како компаниите треба да се прилагодат на глобалните стандарди и барања за одговорно работење. Студентите ќе ја разберат важноста на технологијата и иновациите во развојот на КСО стратегиите, како и примената на новите технологии за подобрување на социјалните и еколошките аспекти на бизнисот. Студентите ќе ги анализираат трендовите на одржлив развој и нивното влијание на корпоративната социјална одговорност, како и како компании можат да се вклучат во промоцијата на одржливи практики. Студентите ќе го разберат значењето на етиката и транспарентноста во КСО, како и како компаниите да ги спроведуваат овие принципи за изградба на доверба кај потрошувачите и општеството. Студентите ќе научат како притисокот од потрошувачите и заедницата влијае на развојот на КСО стратегиите и како компаниите можат да ги задоволат растечките барања за одговорност и етичко однесување. ПОГЛАВЈЕ 8: МЕРЕЊЕ НА ЕФЕКТИТЕ НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ 8.1 Методологии за мерење на ефектите на КСО 8.2 Клучни показатели за успех (KPIs) во КСО 8.3 Извештаи и транспарентност во меренето на КСО 8.4 Проценка на еколошки и социјални импакти 8.5 Поврзаност на КСО со финансиски резултати Резултати од учење: Студентите ќе можат да применуваат различни методологии за мерење на ефектите на корпоративната социјална одговорност (КСО) и да ги разликуваат нивните предности и недостатоци. Студентите ќе развијат способност за идентификување и користење на клучни показатели за успех (KPIs) во контекст на КСО, како и за оценување на ефикасноста на стратегиите за социјална одговорност. Студентите ќе разберат важноста на транспарентноста во извештаите за КСО и ќе научат како да создаваат отчетност преку јасно документирање на резултатите и ефектите на активностите поврзани со социјална одговорност. Студентите ќе имаат способност да проценат еколошките и социјалните импакти на КСО активностите и да разберат како тие влијаат на општеството и животната средина. Студентите ќе можат да ги анализираат поврзаноста и влијанието на КСО активностите на финансиските резултати на организацијата, како и да идентификуваат долгорочни бенефити од корпоративната социјална одговорност.
--	--

13	Заемна поврзаност на предметите	нема		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Наставата се реализира преку комбинација на интерактивни предавања, практични вежби, студии на случај и индивидуална и групна работа, со цел да се овозможи сеопфатно разбирање на современите концепти и практики Предавањата се организираат во форма на интерактивна настава каде што студентите се активно вклучени преку дискусии, прашања и мултимедијални презентации. Овој метод овозможува стекнување на теоретски знаења, но и нивна примена преку анализа на актуелни предизвици во областа. Практичните вежби имаат за цел да ги зајакнат компетенциите на студентите преку симулации, решавање на конкретни задачи и примена на концептите во реални работни сценарија. Преку индивидуални и тимски активности, студентите развиваат аналитички и истражувачки способности, како и практични вештини за решавање на проблеми. Студиите на случај се користат како алатка за подобро разбирање на менаџерските предизвици во реалниот сектор. Преку анализирање на конкретни примери од деловната пракса, студентите развиваат критичко размислување и учат како да ги применат стекнатите знаења за идентификување и решавање на проблеми Индивидуалната и групната работа се важен дел од наставниот процес, бидејќи поттикнуваат активно учење, соработка и комуникациски вештини. Студентите имаат можност да работат на самостојни истражувања, како и да презентираат решенија за конкретни предизвици Со примена на овие наставни и работни методи, студентите се стекнуваат со применливо знаење, критичко размислување и практични вештини потребни за современиот менаџмент на човечки ресурси.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	189 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	24 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	24 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	24 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	52 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	65 часа
18	Услови за потпис	Реализирани активности од точка 16 и 17.		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		50
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		20
	19.3.	Присуство и активност		30
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	• Евалвации од студентите: Редовно спроведување на евалвации за оценување на наставниот процес, со фокус на содржината на предметот, методите на предавање, комуникацијата со студентите и јасноста на наставниот материјал. • Самоевалвација на наставниците: Наставниците вршат самооценка на своето предавање, оценувајќи ги своите методи на наставата, нивната ефективност и областите за подобрување. • Набљудување на наставата: Редовно набљудување на часовите од страна на колеги или менаџери за квалитет, со цел да се оценат методите на предавање и интеракцијата со студентите. • Постигнување на образовни цели и резултати: Анализа на академските резултати на студентите, како и нивните вештини и способности што ги стекнале, во контекст на учењето. • Меѓународни акредитации и стандарди: Применување на меѓународни стандарди за квалитет во образованието и вршење на редовни проверки преку акредитации и оценки од надлежни институции				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Галовска Б	Компендиум по корпоративна социјална одговорност	БАС Скопје	2025
		2.				
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Marina Dimić Vugec Lidija Pavić-Rogošić	Individualna i korporativna filantropija u Hrvatskoj	Slagalice - Zaklada za razvoj lokalne zajednice Osijek	2017

		2.	Jacqueline Salib, Di Sun, Jiang Wu, Xin Wen, and Chien- Chung Huang	Corporate Social Responsibility	Huamin Research Center, School of Social Work, Rutgers University China Philanthropy Research Institute, Beijing Normal University	2015
		3.	Leena Shrivastava	Corporate social responsibility	Rai university	2019
		4.	Velga Vevere, Anna Svirina	Business ethics and corporate social responsibility	Eka university of applied science	2017